

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО НАПРЯМУ

В статті здійснено спробу визначити соціально-психологічні особливості формування культури професійного здоров'я сучасних фахівців економічного напрямку. Акцент зроблено саме на фізичній культурі як вагомому чиннику професійного здоров'я. Розглянуто категорію "здоров'я", що є цінністю й суттєвою передумовою повноцінного життя індивіда в суспільстві та самореалізації у ньому.

Ключові слова: здоров'я, культура професійного здоров'я, професійне здоров'я, фізична культура.

Постановка проблеми. Глобальні трансформації нашого суспільства призвели до серйозних змін, що впливає на природу людини. Серед розмаїття соціальних, психологічних проблем, фізичного й інтелектуального перевантаження все більшої актуальності набуває збереження здоров'я людини. Темп соціально-економічного життя все більше потребує від індивіда швидкої адаптації до умов життя, що постійно змінюються. Водночас, як зазначають науковці, суттєвою особливістю нашого часу є зниження, на рівні популяції, функціональних резервів організму, порушення імунологічної резистентності і реактивності, зниження процесів саморегуляції та самоконтролю.

Проте, фізична культура, фітнес, здоровий стиль життя є важливою протидією ситуації, що склалася. Саме фізична культура як складова загальної, професійної культури робить можливим формування життєвої активності населення в цілому й майбутніх фахівців економічного напрямку зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Взагалі явище фізичної культури, як складової культури, є універсальним. На думку В. К. Бальсевича, вона є тим містком, що поєднує соціальне й біологічне у складній структурі особистості [1]. Окрім суттєвого впливу фізичної культури на біологічне здоров'я людини ми акцентуємо увагу й на духовному аспекті.

За словами Л. І. Лубишевої, розвиток духовного здоров'я через формування фізичної культури у студентів відбувається в процесі вирішення основних завдань, що постають перед викладачами [6], а саме – виховання у майбутніх фахівців економічного напрямку високих моральних, вольових і фізичних якостей, готовності стати спеціалістом, професіоналом у обраній сфері діяльності; збереження і укріплення здоров'я студентів, сприяння гармонійному розвитку організму; всебічна фізична підготовка студентів; виховання у студентів переконання у необхідності підтримувати оптимальний фізичний стан, ціннісного ставлення до життя.

Таким чином, поняття формування фізичної культури студентів полягає у цілісному розвитку особистості – соціально-психологічному й фізичному. Передусім у майбутніх фахівців економічного напрямку важливо формувати гуманітарну значущість фізичної культури. Тобто, розуміння сутності гуманістичних цінностей у сучасному світі, усвідомлення власної ролі у соціумі, становлення культурної самосвідомості, потреби у духовному і фізичному удосконаленні. Все це стає можливим завдяки гармонійному розвитку духовних і фізичних сил особистості, формуванню загальнолюдських цінностей – здоров'я, тілесної культури, оптимальної працездатності, фізичної досконалості, життєстверджувального самопочуття. Відтак, фізична культура разом із дисциплінами соціально-гуманітарного циклу сприяє вихованню майбутніх фахівців економічного напрямку, здатних повноцінно реалізовувати власні потенційні можливості через здоровий і продуктивний спосіб життя.

Так, проблеми фізичної культури і здоров'я є досить актуальними у сучасній науці. Серед фундаментальних праць, присвячених зазначеній проблемі, слід відзначити роботи М. Я. Віленського, В. К. Бальсевича, Л. І. Лубишевої, В. В. Богословського, Г. М. Соловійова, Т. І. Прокопенко. Серед студентів, що взяли участь у опитуванні, лише 17% займаються фізичними вправами для покращення здоров'я. Більше того, неактуальними для студентів виявилися цінності, пов'язані із здоровим способом життя та фізичною підготовкою (В. К. Федулов, Є. І. Немеліна, Ю. К. Константинова). Проте, 81 % студентів оцінюють стан власного здоров'я як “незадовільний” і 44% - як “задовільний” (В. А. Уваров, Т. А. Булавіна, Є. С. Багрянцев). А за спостереженнями Г. П. Шиянова, близько 50% студентів вважають заняття фізичною культурою тратою часу. І лише 1,8-2% студентів регулярно займаються самостійними заняттями з фітнесу (Р. І. Мархваїдзе, П. І. Ключник). Все це є негативними ознаками низької культури сучасної молоді.

Мета статті – виявлення ефективності інноваційних технологій у забезпеченні формування культури професійного здоров'я студентів, їх відповідального ставлення до життя, спрямованості до удосконалення фізичного розвитку, активної життєвої позиції як важливих чинників фізичної культури.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Фізична культура як складова професійної й загальної культури майбутніх фахівців економічного напрямку розглядається нами як динамічна характеристика особистісного розвитку студента та ціннісна категорія, завдяки якій визначаються особливості й специфіка стилю життя, реалізації власних здібностей та можливостей. Тому ставлення до фізичної культури індивіда опосередковується його особистісними цінностями, уявленнями, переконаннями.

Водночас, фізична культура особистості, демонструється у властивостях і спрямованості особистості, надає можливість відчутти себе у гармонії із культурою суспільства, набути єдності духовних і фізичних, соціальних та біологічних якостей. Отже, ми висуваємо припущення щодо наявності

інтегрованої якості особистості – феномену фізичної культури, що є суттєвою передумовою успішної соціальної і професійної реалізації індивіда впродовж життя.

На думку М. Я. Віленського, головними компонентами розвитку особистості є аксіологічний, операційний та особистісно-творчий [4]. Відтак, аксіологічний компонент являє собою сукупність відносно стійких цінностей фізичної культури, в процесі оволодіння ними майбутній фахівець економічного напрямку набуває іншого значеннєвого смислу стосовно власної особистості. В такий спосіб відбувається оформлення сучасного портрету професіонала, складовою якого є фізична культура як цінність та ціннісне ставлення до професійного здоров'я.

Операційний компонент фізичної культури пов'язаний із особливостями завдань, що постають перед особистістю й стратегіями та можливостями їх вирішення, які обирає для себе індивід. Водночас, особистісно-творчий компонент фізичної культури пов'язаний із потенційними можливостями, що можливо реалізувати при умові усвідомлення себе особистістю. Творчий характер фізичної діяльності реалізується у поєднанні пізнавальної, емоційної, вольової та мотиваційної сфер особистості, спрямованої на досягнення результату. А особистісний смисл потребує високого ступеня активності, здатності керувати та регулювати власну поведінку у відповідності із ситуаціями, що виникають. Саморегуляція та самоконтроль проявляються у вольових особистісних властивостях індивіда – ініціативність, самостійність, відповідальність.

Окрім цього слід зазначити, що фізична культура відіграє суттєву роль у соціалізації студента. На думку І. І. Сулейманова, власне фізична культура сприяє закріпленню загальних функцій й духовної зокрема впродовж соціалізації майбутніх фахівців економічного напрямку, а саме:

- світоглядна функція, як одна із суттєвих духовних функцій, віддзеркалює ставлення індивіда до власної ролі у суспільстві, а також фізичної культури у різних сферах життєдіяльності суспільства, формування світогляду через діяльність;

- ціннісно-нормативна функція, через наявність у фізичній культурі розмаїття цінностей, розроблених норм рухової спрямованості, співвідношення вага-зріст, формування знань у сфері фізичної культури;

- моральна функція, що має прояв у залученні людей у специфічні, моральні стосунки в процесі сумісної діяльності у сфері фізичної культури;

- естетична функція, що сприяє формуванню у людей, які займаються діяльністю, пов'язаною із фізичною культурою, естетичних ідеалів і смаку, якостей, здібностей, оформлення у них ставлення до діяльності саме із позиції краси;

- гедоністська функція, пов'язана із отриманням задоволення від виконання фізичних вправ;

- катарсична функція, пов'язана з оновленням людини.

Отже, функції фізичної культури, що виокремлює І. І. Сулейманов, дійсно відіграють важливу роль у соціалізації майбутніх фахівців економічного напрямку. Водночас, сутність категорії фізичної культури розгортається у рядку із поняттями “здоров’я” і “культура професійного здоров’я”.

Здоров’я, як складне явище, ми схильні розглядати саме як соціально-психологічний феномен. Тому здоров’я, ставлення до нього виступає суттєвим чинником стилю життя особистості й взагалі важливою передумовою самореалізації майбутніх фахівців економічного напрямку. Відтак, здоров’я постає у трьох аспектах – духовне, психологічне й фізичне. Проблема здоров’я щільно пов’язана з гармонійним розвитком особистості, спрямованої до самореалізації у соціумі.

Судячи з позицій О. О. Бодалева, слід розглядати категорію здоров’я поряд із такими як “сене життя”, “щастя”, “самоактуалізація”, “справедливість”. Й взагалі, здоров’я, як своєрідний прояв особистості, віддзеркалює особливості її самопізнання, самовизначення, самоствердження. Отже, за результатами досліджень С. В. Сидорчик, є необхідність вивести “інтегральну формулу здоров’я”, що відтворює специфіку стилю життя індивіда [8].

Щодо виокремлення суттєвих підходів до проблеми здоров’я, то О. С. Васильєва та Ф. Р. Філатов визначають такі:

1) нормоцентричний підхід, виходить із оптимального рівня функціонування організму, положення про здоров’я як сукупність середньостатистичних норм сприймання, мислення, емоційного реагування і поведінки у поєднанні з нормальними показниками соматичного стану індивіда;

2) феноменологічний підхід, засновується на категорії “засіб буття у світі” та його індивідуальних варіаціях, що залучаються у суб’єктивну картину світу, й тому проблеми здоров’я, хвороби розуміються лише у контексті цієї картини (Л. Бінсвангер, Р. Ленг, К. Ясперс);

3) холістичний підхід, здоров’я є показником особистісної зрілості (Г. Олпорт), інтеграції життєвого досвіду (К. Роджерс), тобто це цілісність, що набувається індивідом впродовж його особистісного становлення;

4) кроскультурний підхід, ґрунтується на припущенні, що здоров’я є соціокультурною змінною, яка детермінується специфічними соціальними умовами, культурним контекстом, своєрідністю національного стилю життя і образу світу (Г. Маркузе, Е. Фромм, К. Хорні);

5) дискурсивний підхід, виходить із уявлення щодо здоров’я, як продукту певного дискурсу, що має власну логіку конструювання або концептуалізації соціальної та психічної реальності. В межах дискурсу привелійованого значення набувають граничні можливості самореалізації особистості, її духовні й моральні детермінанти (М. Фуко);

6) аксіологічний підхід, розглядає здоров’я як універсальну цінність, що співвідноситься із загальними ціннісними орієнтуваннями особистості та посідає певне місце у ціннісній ієрархії. Тому домінування будь-яких цінностей,

їх оцінка та переоцінка, криза виступають чинниками, що визначають здоров'я індивіда;

7) інтегративний підхід здійснює спробу поєднати наявні моделі, концептуальні схеми, пояснювальні принципи на певній концептуальній основі для визначення й дослідження здоров'я як феномену;

8) акмеологічний підхід висуває категорію здоров'я як суттєву передумову актуалізації вищих можливостей людської природи. Запропонований особистісний конструкт “мікро-акме здоров'я” є визначальним критерієм особливостей реалізації найвищих можливостей людини, її життєздатності й таким, що визначає специфіку власного внеску особистості у загальну культуру людства [3].

Окрім цього, варто відзначити, що професійне здоров'я – інтегральна характеристика функціонального стану організму за фізичними та психічними показниками, що відображає здатність до певної професійної діяльності економічного напрямку із заданою ефективністю та тривалістю впродовж певного періоду життя, а також стійкістю до несприятливих чинників, що супроводжують таку діяльність [7].

Показниками професійного здоров'я є працездатність, що віддзеркалює зазначені здібності людини. Працездатність розглядається як максимум роботи, що може виконати людина (Г. Леман). Таке визначення допомагає розкрити поняття професійної працездатності – максимально можливої ефективності діяльності фахівця (або максимально можлива продуктивність), зумовлена функціональним станом його організму із врахуванням її фізіологічної вартості (В.І.Шостак).

Втім фізіологічна вартість праці – кількість задіяних фізичних та психічних резервів організму в процесі діяльності. Тобто, поняття «професійна працездатність» - це єдиний комплекс функціонального стану організму, з його зміна, у тому або іншому виді діяльності, психічного, фізичного та соціального благополуччя.

Внаслідок теоретичної недослідженості зазначеної проблеми і завдяки сучасним соціоекономічним змінам впливає зацікавленість дослідників питаннями культури професійного здоров'я. На думку В. О. Щербини, показниками культури професійного здоров'я виступають ціннісні орієнтування та якості особистості, що лежать в основі здоров'я майбутнього фахівця економічного напрямку [9].

Проте, С. С. Коровін зауважує, що єдність конструктів “фізична культура” і “культура професійного здоров'я” демонструється у:

- теорії соціалізації, що визначає становлення та ефективний прояв фізичної, психічної і соціальної адаптації у відношенні тілесно-духовних основ особистості;

- фундаментальних положеннях концепції ціннісних орієнтувань особистості, що віддзеркалюються у соціології диспозиції особистості, у

філософії ціннісної свідомості, у психології особливості спрямованості, мотивів і потреб особистості;

- суттєвих положеннях категорії “здоров’я” (психічного, фізичного, духовного), у становленні якої важлива роль відводиться саме фізичній культурі;

- взаємозв’язку і зумовленості проявів особистісних станів та якостей, феноменів і процесів, що відображають загальну і фізичну культуру особистості;

- когнітивно-інтелектуальному компоненті, що пов’язаний із поінформованістю, осмисленням і прийняттям цінностей фізичної культури.

Як зауважує В. О. Щербина, культура професійного здоров’я студента – це інтегративна особистісна властивість, що формується в процесі систематичного, цілеспрямованого виховання і навчання на основі емоційно-ціннісного ставлення до власного здоров’я, до організації здорового способу життя, накопичення досвіду застосування знань, умінь, навичок у реалізації здорового способу життя [9, с. 205]. Окрім цього науковець виокремлює найсуттєвіші компоненти культури професійного здоров’я, серед яких:

- інтелектуальний, тобто сукупність знань у сфері і організації здорового способу життя, збереження і укріплення здоров’я;

- емоційно-ціннісний або активне позитивне ставлення до власного здоров’я і організації здорового способу життя;

- дієво-практичний, що визначає застосування знань, умінь і навичок у практиці здорового способу життя.

Процес саморозвитку культури професійного здоров’я багаторівневий і, на думку вчених, повинен залучати певні підходи. Так, Ю. П. Лісіцин зазначає, що необхідні інформаційний і практичний підходи до формування здорового способу життя [5], а саме – ознайомлення майбутніх фахівців економічного напрямку з інноваційними та традиційними засобами збереження і укріплення здоров’я, виховання потреби у здоровому стилі життя. Втім, на думку автора, на 50% здоров’я індивіда залежить від способу життя, який сприяє покращенню здоров’я і, водночас, удосконаленню умов життєдіяльності, відповідального ставлення до власних вчинків і поведінки в цілому. В праці В.О.Щербини виокремлюються чинники гігієнічної поведінки й за значущістю проранжований їх вплив на здоров’я індивіда: 1) раціональна сексуальна поведінка; 2) відповідальна гігієнічна поведінка; 3) особиста гігієна; 4) пропорційна представленість інтелектуального і фізичного навантаження; 5) гармонійні стосунки з людьми; 6) фізична культура; 7) негативне ставлення до куріння і алкоголю; 8) режим дня; 9) харчування; 10) негативне ставлення до наркотичних речовин.

В межах формувальних заходів щодо поширення ідеї ціннісного ставлення до здоров’я ми запровадили методіку комплексного застосування інноваційних видів фітнесу, а також курс лекційних, тренінгових занять з метою формування уявлень студентів щодо здорового способу життя, відповідального

ставлення до здоров'я. Комплексний підхід щодо формування здорового способу життя також визначається певним змістом, а саме: поширенням індивідуального і командного стилю поведінки, комунікацій, організації життєдіяльності [2]. Загальними елементами здорового способу життя ми визначили наступні – дотримання режиму праці і відпочинку, харчування і сну, гігієнічних вимог, організація індивідуального режиму рухової активності, відмова від негативних звичок, культура міжособистісного спілкування і поведінки в групі, культура сексуальної поведінки, змістовне дозвілля. В експерименті взяли участь студенти 4-5 курсів – всього 240 осіб.

В процесі аналізу результатів дослідження за методикою Д. О. Леонтьєва “Тест смисложиттєвих орієнтувань” виявлено: домінуючим показником є переважання локус-контролю – Я («Я – хазяїн життя»). Тобто, у досліджуваних переважає уявлення про себе як про сильну особистість, яка володіє свободою вибору для побудови власного життя у відповідності із обраними цілями. Водночас, спостерігається середній рівень показнику “цілі у житті”, що означає раціональність й вираженість життєвих цілей. Тобто, характерною є усвідомлена спрямованість до реалізації життєвих цілей й врахування життєвих обставин; середній рівень за показником: “процес життя або зацікавленість й емоційна насиченість життя”, що інтерпретується як сприймання власного життя досліджуваними в середньому як достатньо цікавого й наповненого сенсом, а також спрямованість у майбутнє й раціональність. Отже, досліджувані достатньо задоволені власним життям, планують майбутнє й живуть не лише теперішнім моментом; середній рівень за показником “результативність життя й задоволеність самореалізацією” дозволяє стверджувати, що досліджувані знаходяться в процесі самореалізації, їм ще важко оцінювати результати власного життя, бо все ще попереду, але середні бали є показником нейтрального ставлення до результативності й продуктивності власного життя; середній рівень за показником: “локус контролю-життя або здатність до керування життям” дозволяє зробити висновок щодо наявності відчуття у досліджуваних здатності керувати власним життям, враховувати обставини, реалії життя й власні сили й можливості; середній рівень за показником “загальний показник життєвих орієнтувань” дозволяє зауважити, що в цілому особи, які взяли участь у дослідженні, є достатньо цілеспрямованими, зацікавленими власним життям, здатні керувати собою й відчують власну відповідальність за рішення, що приймаються. Водночас, раціональність, практичність, спрямованість до успіху є запорукою самореалізації, досягнення життєвого успіху, отже й відчуття щастя та задоволеності власним життям у майбутньому;

Таким чином, на підставі отриманих даних за методикою Д. О. Леонтьєва “Тест смисложиттєвих орієнтувань” можна стверджувати, що досліджувані – майбутні фахівці економічного напрямку достатньо задоволені власним життям, спрямовані на самореалізацію й досягнення життєвого успіху. Відчуття себе

суб'єктом власного життя є важливим чинником у реалізації життєвих цілей і смислів, що опосередковують життєві плани і проекти.

Нами встановлена ефективність використання комплексного застосування засобів та методів інноваційних видів фітнесу, а також курс лекційних, тренінгових занять для покращення фізичного розвитку, фізичної підготовки, функціонального стану студентів. Відтак, врахування їх індивідуальних морфофункціональних характеристик, стимулювання зацікавленості під час занять руховою активністю сприяє формуванню мотивації до занять фізичною культурою й покращує стан здоров'я в цілому і професійного зокрема. Окрім цього, у майбутніх фахівців економічного напрямку формуються смисложиттєві орієнтування, активна життєва позиція, відповідальне ставлення до себе й власного місця у соціумі.

Висновки.

1. Здоров'я – складний соціально-психологічний феномен, суттєва цінність і вагома передумова повноцінної життєдіяльності індивіда у соціумі, його самореалізації. Здоровий спосіб життя, фізична культура і культура професійного здоров'я майбутнього фахівця економічного напрямку забезпечують спрямованість діяльності особистості щодо збереження, укріплення індивідуального і суспільного здоров'я.

2. Поняття “здоров'я” пов'язане із формами поведінки людини, що дозволяють досягати або, навпаки, заважають самореалізації. Важливою є активність позиції особистості щодо ставлення до власного здоров'я, яка ґрунтується на оволодінні технологіями саморозвитку, самоудосконалення, що є відповідними до можливостей суб'єкта й визначаються станом його здоров'я.

3. Професійне здоров'я – це інтегрована характеристика функціонального стану організму людини; професійна працездатність особистості – інтегративне утворення, що характеризується фізичним, психічним статусом; вирізняє соціальний та соціально-психологічний аспекти.

4. Методика занять з фізичного виховання у поєднанні із гуманітарними дисциплінами, в межах яких застосовується ціннісний підхід до здорового способу життя, спрямованого на збереження здоров'я, дозволяє покращити фізичну підготовку, підвищує функціональні можливості організму, здійснює оздоровчий ефект, формує мотивацію щодо здорового стилю життя у майбутніх фахівців економічного напрямку.

5. Соціально-психологічний супровід формування культури професійного здоров'я майбутніх фахівців економічного напрямку можливе за умови ціннісного ставлення до здоров'я, фізичної культури, здорового способу життя.

Література

1. Бальсевич В. К. Интеллектуальный вектор физической культуры человека / В. К. Бальсевич // Теор.и практ.физ.культ., 1991. - № 7. – С. 37-39.

2. Бурлакова І. А. Формування здорового стилю життя майбутніх спеціалістів як вагома передумова їхнього професійного здоров'я [Електронний ресурс] / І. А. Бурлакова // Правничий вісник Університету "КРОК". - 2014. - Вип. 19. - С. 119-124. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvuk_2014_19_20

3. Васильева О. С. Психология здоровья человека: эталоны, представления, установки: Учеб.пособие для студ.высш.уч.завед. / О. С. Васильева, Ф. Р. Филатов. – М.: “Академия”, 2001. – 352 с.

4. Виленский М. Я. Социокультурный феномен и здоровый стиль жизни и его содержание / М. Я. Виленский // Материалы Всерос.научно-практ.конф.: Теоретическое и технологическое обеспечение образования по физической культуре и спорту в учебно-педагогическом комплексе”. – Тольятти, 2003.

5. Лисицин Ю. П. Социальная гигиена и организация здравоохранения: Проблемные лекции / Ю. П. Лисицин. – М.: Медицина, 1992. – 512 с.

6. Лубышева Л. И. Концепция физкультурного воспитания: методология развития и технология реализации / Л. И. Лубышева // Физ.культ.: воспит., образов., тренер., 1996. - № 1. – С. 11 – 17.

7. Психология здоровья : Учебник для вузов / Под ред. Г. С. Никифорова. – СПб. : Питер, 2006. – 607 с.

8. Сидорчик С. В. Здоровье как феномен социального мира. Общественная значимость и личностная необходимость / С. В. Сидорчик // Мир психологии, 2007. - № 1, 2.

9. Щербина В. А. Применение инновационных технологий физического воспитания для формирования здорового образа и стиля жизни студентов технического вуза / В. А. Щербина. – М.: «МПА-ПРЕСС», 2007. – 319 с.

Транслітерація

1. Bal'sevich V. K. Intel'ektual'nyj vektor fizicheskoj kul'tury cheloveka / V. K. Bal'sevich // Teor.i prakt.fiz.kul't., 1991. - № 7. – S. 37-39.

2. Burlakova I. A. Formuvannya zdorovogo stilyu zhittya majbutnih specialistiv yak vagoma peredumova i'hn'ogo profesijnogo zdorov'ya [Elektronnij resurs] / I. A. Burlakova // Pravnichij visnik Universitetu "KROK". - 2014. - Vip. 19. - S. 119-124. - Rezhim dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvuk_2014_19_20

3. Vasil'eva O. S. Psihologiya zdorov'ya cheloveka: ehtalony, predstavleniya, ustanovki: Ucheb.posobie dlya stud.vyssh.uch.zaved. / O. S. Vasil'eva, F. R. Filatov. – М.: “Академия”, 2001. – 352 с.

4. Vilenskij M. YA. Sociokul'turnyj fenomen i zdorovyj stil' zhizni i ego sodержanie / M. YA. Vilenskij // Materialy Vseros.nauchno-prakt.konf.: Teoreticheskoe i tekhnologicheskoe obespechenie obrazovaniya po fizicheskoj kul'ture i sportu v uchebno-pedagogicheskom komplekse”. – Tol'yatti, 2003.

5. Lisicin YU. P. Social'naya gigiena i organizaciya zdravoohraneniya: Problemnye lekcii / YU. P. Lisicin. – М.: Medicina, 1992. – 512 с.

6. Lubysheva L. I. Konceptiya fizkul'turnogo vospitaniya: metodologiya razvitiya i tekhnologiya realizacii / L. I. Lubysheva // Fiz.kul't: vospit., obrazov., trenir., 1996. - № 1. – S. 11 – 17.

7. Psihologiya zdorov'ya : Uchebnik dlya vuzov / Pod red. G. S. Nikiforova. – SPb. : Piter, 2006. – 607 s.

8. Sidorchik S. V. Zdorov'e kak fenomen social'nogo mira. Obshchestvennaya znachimost' i lichnostnaya neobhodimost' / S. V. Sidorchik // Mir psihologii, 2007. - № 1, 2.

9. SHCHerbina V. A. Primenenie innovacionnyh tekhnologij fizicheskogo vospitaniya dlya formirovaniya zdorovogo obraza i stilya zhizni studentov tekhnicheskogo vuza / V. A. SHCHerbina. – M.: «MPA-PRESS», 2007. – 319 s.

Бурлакова И.А.

Социально-психологические особенности формирования культуры профессионального здоровья будущих специалистов экономического направления

В статье предпринята попытка определить социально-психологические особенности формирования культуры профессионального здоровья современных специалистов экономического направления. Акцент сделан именно на физической культуре как весомому фактору профессионального здоровья. Рассмотрена категория "здоровье", что является ценностью и существенной предпосылкой полноценной жизни индивида в обществе и самореализации в нем.

Ключевые слова: здоровье, профессиональная культура здоровья, профессиональное здоровье, физическая культура.

Burlakova I.A.

Socially-psychological features of formation of culture of professional health of the future experts of an economic direction

The article attempts to determine the socio-psychological characteristics of the formation of a culture occupational health of modern specialists in the economics. The emphasis is made on physical culture as a weighty factor of occupational health. The category "health" is considered, which is a value and an essential prerequisite for a person's full life in a society and self-realization in it.

Keywords: health, culture of occupational health, occupational health, physical culture.

Бурлакова Ірина Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри кібербезпеки та соціальних дисциплін Університету банківської справи, м. Київ.